

3. søndag i fasten

Tid og sted: 8. marts, kl. 9.00 og 10.30 i Ødsted og Jerlev kirke

Salmevalg

Vågn op og slå på dine strenge, 745

Lad dit rige alle vegne, 358

Gud, vi er i gode hænder, 675

Menneske, din egen magt, 370

Lover den Herre, 2

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas

Engang var Jesus ved at uddrive en dæmon, som var stum. Da dæmonen var faret ud, begyndte den stumme at tale, og folkeskarerne undrede sig. Men nogle af dem sagde: "Det er ved dæmonernes fyrste, Beelzebul, at han uddriver dæmonerne." Andre ville sætte ham på prøve og krævede et tegn fra himlen af ham. Med da Jesus kendte deres tanker, sagde han til dem: "Ethvert rige i splid med sig selv lægges øde, og hus falder over hus. Hvis nu også

Satan er kommet i splid med sig selv, hvordan kan hans rige så bestå? I siger jo, at jeg uddriver dæmonerne ved Beelzebul. Men hvis jeg driver dæmonerne ud ved Beelzebul, ved hvem uddriver jeres egne folk dem så? Derfor skal de være jeres dommere. Men hvis det er ved Guds finger, at jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.

Når en stærk mand fuldt bevæbnet vogter sin gård, kan hans ejendele være i fred. Men kommer der en, der er stærkere, og overvinder ham, tager han straks alle de våben, som den anden havde sat sin lid til, og fordeler byttet. Den, der ikke er med mig, er imod mig, og den, der ikke samler med mig, spreder.

Når den urene ånd er drevet ud af et menneske, flakker den om i øde egne og søger hvile, men uden at finde den. Så siger den: Jeg vil vende tilbage til mit hus, som jeg er drevet ud af. Og når den kommer, finder den det fejlet og prydet. Så går den ud og tager syv andre ånder med, værre end den selv, og de kommer og flytter ind dér. Og det sidste bliver værre end det første.”

Mens han sagde det, var der en kvinde i skaren, der råbte: ”Saligt er det moderliv, som bar dig, og de bryster, du diede!” Men han svarede: ”Javist! Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det!”

Prædiken

”Hvis det er ved Guds finger, jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.” Det er den centrale sætning i fortællingen i dag, og det er nøglen til at forstå teksten; En tekst, jeg ærligt må indrømme, at jeg har kæmpet med. For den er ikke let at forstå. Fortællingen begynder med en dæmonuddrivelse. Dæmonbesættelse og dæmonuddrivelse er som regel ikke ord, vi benytter os af i vores tid. Ordene hører en anden tid til, og derfor lukker vi hurtigt øjne og ører for det budskab, der ligger bag det gammeldags sprog. Og så er argumentationen i teksten ikke helt tydelig: For eksempel tales der om, ved hvilken magt Jesus uddriver dæmoner, og som svar fortæller Jesus en lignelse om en stærk mand, der besejres af en endnu stærkere mand, og byttet fordeles straks

blandt de sejrende. Som regel gør Jesu lignelser budskabet mere forståeligt, men i dette tilfælde må jeg indrømme, at det ikke er tilfældet.

Men vi har nogle nøgler til at forstå teksten, og jeg nævnte allerede sætningen: ”Hvis det er ved Guds finger, jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.” Men der er også en anden nøglesætning. Jesus siger til slut: ”Salige er de, der hører Guds ord og bevarer det.”

Men først skal jeg sige noget om besættelse. Vi siger sjældent om mennesker i dag, at de er besatte. Vi bruger ordet i overført betydning, når vi vil udtrykke, at en person er meget optaget af noget bestemt: så kan man være besat af russisk litteratur fra midten af 1800-tallet, politiske plakater fra 20'ernes Sønderjylland eller Minecraft. Men vi taler aldrig om, at det er en fremmed dæmon, der har besat personen. Dæmonbesættelse findes stadig som en psykiatrisk diagnose, men i praksis er det meget lang tid siden, diagnosen er blevet stillet i Danmark. I stedet bruger vi ordet afhængighed. Og afhængighed tror jeg de fleste af os mere eller mindre kan forholde os til. Om det drejer

sig om alkohol, facebook eller fjernsynskiggeri. Jeg tror, de fleste af os kan få en følelse af, at vores vilje bliver fanget ind af en stærkere vilje, der tvinger os til at bruge tid på noget, vi ikke burde bruge så meget tid på. Når vi fanges af en stærkere vilje, så mister vi os selv, og så kan vi forsvinde i et univers, hvor tiden står stille. Og sidst på eftermiddagen – kan jeg i hvert fald – få det der stik i hjertet og føle, at jeg har forspildt en hel dag.

Selv denne lille afhængighed kan føles som om, man ikke er sig selv, eller at man bliver revet væk fra sig selv; væk fra ens inderste længsel, væk fra det, man holder af og har kært; væk fra dem man elsker; det kan føles som om, at man bliver revet væk fra selve livet og alt, hvad der er vigtigt.

Jeg tør ikke gøre mig klog på, om der findes dæmoner eller ej, men jeg ved, at vi ind i mellem har brug for at forestille os afhængigheden som en fremmed magt, som et slags væsen, en dæmon, for at vi kan slippe af med den igen.

Dæmonbesættelse handler om at miste sig selv. Det ved Jesus, og han ved, at en dæmonuddrivelse handler om at vinde sig selv. Og derfor har vi i fortællingen en lang debat om, ved hvilken magt Jesus uddriver dæmoner. Han anklages for at uddrive dæmoner ved Satans hjælp, men det afviser Jesus ved at sige, at man ikke kan bekæmpe ondt med ondt. Dæmoner skal ikke uddrives ved hjælp af trolddom, magi eller besværgelser. For det er ikke sådan, et menneske, der har mistet sig selv, vinder sig selv igen.

Hvordan vinder et menneske sig selv igen, efter at have mistet sig selv? Den første af de to nøglesætninger kan belyse det spørgsmål: Jesus siger: ”Men hvis det er ved Guds finger, jeg driver dæmonerne ud, så er Guds Rige jo kommet til jer.”

En dæmonuddrivelse handler for Jesus først og fremmest om det, der er kommet sammen med ham: Guds rige. Dæmonuddrivelsen – hvor dramatisk den end er – er ikke det egentlige drama. Det egentlige drama er det Guds rige, hvor hvert eneste menneske vinder sig selv.

Uden Guds rige beskriver Jesus et apokalyptisk kaos. Dæmoner farer omkring og besætter snart den ene snart den anden. Stritter et mennesker imod ved at vise sig stærkere end dæmonen, vender dæmonen blot tilbage med flere stærkere dæmoner, og deres hævn bliver voldsom; værre end noget menneske kan forestille sig. Det er som en nabokonflikt. Det begyndte harmløst. Naboen fik ikke klippet hækken, inden han tog på ferie. Det irriterede ham lidt, og han besluttede sig for at antyde sin utilfredshed på en meget sofistikeret måde. Naturligvis ikke ved at gå over og snakke med ham. Nej, det skulle være sofistikeret – sådan en skjult antydning, så naboen selv kunne mærke, hvilken gene han havde forvoldt. Hans have lå syd for naboens. Han havde den perfekte idé. Han havde længe drømt om et stort flot blommetræ. Men at vente flere år på, at et ungt træ skulle vokse sig stort, havde han ikke tålmodighed til, så selvom det var dyrt, kunne han jo købe et ældre og rigtig stort træ – og nu vidste han lige, hvor det skulle stå. Lige ved hækken op til naboen. Naboens drivhus kunne vel flyttes, hvis det kom til

at stå i skygge det meste af dagen. Kan I se, hvor det bærer hen? Naboen mente, det var lige groft nok. Han blev faktisk sur. Men også han var en sofistikeret mand. Han købte fire høns og en hane og byggede et hønsehus. Soveværelser er meget belejligt ofte placeret i nordsiden af et hus. Og da hanen galede kl. 5 den første morgen, faldt han næsten ud af sengen. Han kiggede ud. Bag hækken gik den lede hane rundt og galede på livet løs. Efter en uge var han ikke længere sofistikeret. Han var kommet i seng kl. 2, fordi der var en god krimi i fjernsynet. Kl. 5 galede hanen. Tre timers søvn var ikke nok for ham. Fyldt af retfærdig vrede, sprang han op af sengen, styrede målbevidst mod værkstedet, fandt sin motorsav og gik grassat på høns, hane og hønsegård. Var han sig selv? Nej... han havde altid ment, han var en fredelig mand. Så hvad var der sket? Han tabte hovedet. Eller også lod han dæmonerne få overtaget! Han glemte at naboen var hans næste – naboen blev symbolet på hans kamp for retfærdighed, men i sin kamp for sin ret, glemte han menneskene i konflikten. Både sig selv og naboen. Han

glemte, at Gudsriget ikke handler om at stå fast på sin ret. Det handler om at møde sin næste som et menneske, man kan se i øjnene, lytte til, være uenig med, brokke sig til og nyde en kold pilsner over hækken med på en skøn sommeraften.

Guds rige er her. Det er lige her, midt iblandt os. Det er ikke op til os at finde det efter mange anstrengelser ved hjælp af magi, spådomme, dæmonuddrivelses, besværgelser eller åndemaneri; eller ved at kræve vores ret, hvor det måske var klogere, at tale med hinanden først. Jesus Kristus har bragt Guds rige til os; julenat blev Gud selv født, som et barn lagt i hænderne på to helt almindelige mennesker som dig og mig; (som Mie og August blev lagt i hænderne på deres forældre); og sidenhen forandrede Jesus livet for de udstødte og undertrykte mennesker, han mødte, da han gik omkring i Galilæa og Judæa.

Guds rige er en abstrakt forestilling, når vi taler om det dogmatisk og filosofisk; men når vi læser, hvad Jesus gjorde, så er det konkret og livsforvandlende. Også når vi

læser om dæmonuddrivelse som i dag. Jeg sagde før, at en dæmonuddrivelse handler om at vinde sig selv. Og derfor kan vi også sige, at Guds rige er mange ting, men det er blandt andet dér, hvor jeg vinder mig selv.

Her i fastetiden er det blevet almindeligt, at enkelte mennesker finder noget, de gerne vil faste fra. Jeg er ikke nogen stor fan af den praksis, men jeg synes alligevel, det giver god mening, når vi taler om besættelse og afhængighed. For hvis vi forstår besættelse og afhængighed som en følelse af at miste sig selv og en følelse af at blive revet væk fra det, der er værdifuldt for os, så bliver fasten en besindelse på de særlige forhold i vores liv, der har betydning. Jeg tror ikke, der er mange af os, der er i tvivl om, hvad der har betydning; familien, vennerne, nærværet med dem, vi holder af. Men i mit liv er det sådan, at det ikke altid er det, jeg er mest optaget af. Mine tanker farer i vidt forskellige retninger, og helst vil jeg være underholdt og beskæftiget med et eller andet hele tiden. Og så er det muligvis sundt at give afkald på den ene eller anden ting, for at blive mindet om, hvad der

er værdifuldt; og så mærke det dybt inde i kroppen; og vigtigst af alt, mærke det sammen med andre. Fastetiden er en tid til at mindes og bevare alt det, der er blevet givet os ved Guds nåde: at vi er frie mennesker, og at det ikke er nogen selvfølge.

En anden nøglesætning lyder sådan: ”Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det!”

Det er, ifølge evangeliet, *den slags* dæmonuddrivelse, hvor mennesket vinder sig selv: at høre Guds ord og bevare det. Evangeliet handler om Guds ord, og det kender vi: Det er fortællingen om Guds kærlighed til os, fortællingen om, at før vi er noget som helst, så er vi elsket af Gud, fortællingen om, at vi er blevet til som følge af en kærlig skabervilje, fortællingen om, at selv forbrydere og syndere, altså dig og mig, har fået en plads i Guds rige, sammen med de to røvere på hver sin side af Jesu kors.

Fasten handler om at bevare det ord. Hvis vi holder op med at forkynde det levende ord, hvis vi ikke igen og igen minder os selv om alt det værdifulde; hvis vi glemmer at leve i tillid til, at det var af kærlighed, vi blev skabt; så

mister vi os selv. For det er i mødet med Guds nåde og
kærlighed, og i fællesskabet med vores næste, at vi vinder
os selv. AMEN!